

پرونده «تابهارستان» فرهیختگان - بخش هشتم: بررسی شعارهای انتخاباتی مجلس هشتم

سال باخت یاران خاتمی

رقابت‌های انتخاباتی‌ای که بعد از مجلس اول از رقابت‌های ایدئولوژیک به رقابت‌های کارکردی تبدیل شد و جناح چپ و راست رادر جمهوری اسلامی پدید آورد. ابعاد مختلف میدان رقابت‌های انتخاباتی مجالس چهارم و پنجم را در پرونده «تابهارستان» روز سه‌شنبه سوم دی‌ماه بررسی کردیم؛ از مجلس چهارم جنگ تحمیلی هم به پایان رسیده بود. از این رو شعارها و تبلیغات با شور بیشتری به عرصه رقابت‌های انتخاباتی آمد. اشاره داشتیم که از مجلس چهارم تغییر و تحولات میدان سیاست‌ورزی در ایران بیش از پیش شد تا آنجا که مجالس چهارم و پنجم را می‌توان آغاز تکثر در جریان راست خواند. در مجلس پنجم جناح چپ بر دوش کارگزاران توانست سهمی تقریباً برابر با جناح راست از کرسی‌های مجلس به دست آورد. چهارشنبه یازدهم دی‌ماه نیز «رادیکالیسم در پارلمان» و شعارهای انتخاباتی مجلس ششم رادر ترازوی نقد و بررسی قرار دادیم. در صفحه راهبرد روزنامه «فرهیختگان» ۵ بهمن نیز شعارهای مجلس هشتم و تغییر راهبردی اصولگرایان که پایان دوم خرداد را رقم زد، بررسی کردیم. ابعاد مختلف میدان رقابت‌های انتخاباتی مجلس هشتم را در بخش امروز پرونده «تابهارستان» بخوانید.

انتخابات مجلس یازدهم دوم اسفند سال جاری برگزار می‌شود و گروه‌ها و احزاب از طیف‌ها و جریان‌های مختلف سیاسی از ماه‌ها پیش آستین‌ها را برای رقابت در این انتخابات بالا زده‌اند؛ اگرچه بی‌زمانگی‌شان

حائیه موحیدین

دبیر گروه راهبرد

برای این رقابت قابل نقد است و نقدش مجالی بیشتری می‌طلبد که در این تنگنا نمی‌گنجد. تاکنون جمهوری اسلامی انتخابات ۱۰ مجلس را پشت سر گذاشته است. انتخاب‌های ده‌گانه که هر یک فراز و فرودهایی داشته و استقبال و نگاه مردم، سهم جریان‌های سیاسی را از کرسی‌های مجلس به گونه‌ای متفاوت رقم زده است. گاهی چپ‌ها و به قولی اصلاح‌طلبان امروز پیروز میدان رقابت‌های انتخاباتی شده‌اند و گاهی راست‌ها و به اصطلاح امروز اصولگرایان توانسته‌اند پیروزی را به نام خود ثبت کنند، گاهی نیز کرسی‌های مجلس بین جریان‌ها تقسیم شده و مجلس اکثریتی برابر میان جریان‌های سیاسی داشته است. با چنین وصفی مرور شرایط روز و شعارها و برنامه‌های اعلامی هر یک از فعالان هر انتخابات خالی از لطف نیست. اگرچه این شعارها تا مجلس دوم کمتر روی لیست‌های انتخاباتی می‌آمد و فعالان انتخاباتی ترجیح می‌دادند نامزد‌های انتخاباتی خود را در لیست‌هایی مزین به کلام بنیانگذار کبیر انقلاب منتشر کنند؛ کلام‌هایی چون «مردم باید کاندیداهایی را برگزینند که به کانون‌های قدرت و ثروت متصل نباشند» و «نمایندگانی مانند مدرس انتخاب کنید.»

در روزنامه «فرهیختگان» یکشنبه اول دی‌ماه ۹۸، به بررسی شعارها و ابعاد مختلف میدان رقابت‌های انتخاباتی مجالس اول تا سوم پرداختیم؛

اصلاح‌طلبان که انتخابات مجلس هشتم و ریاست جمهوری نهم را به رقیب واگذار کرده بودند، حالا بیش از هر زمان دیگری می‌دانستند که دود تئوری‌های خروج از حاکمیت و تندروی‌ها تنها به چشم جریان و میدان سیاست‌ورزی خودشان رفته است. از این رو برای انتخابات مجلس هشتم تمام‌قد به میدان آمدند. اگرچه اختلافات درون خانوادگی میان جریان اصلاحات همچنان عیان بود. به طور کلی این جریان سیاسی برای انتخابات مجلس هشتم با سه لیست مجزا به میدان آمدند؛ سه لیستی که اگر اعتدال و توسعه‌ای‌ها را هم صاحب و هم‌جانب و هم‌جریان آنها بخوانیم باید عبارت را به چهارلیست اصلاح کتب؛ ستاد ائتلاف اصلاح طلبان، ائتلاف مردمی اصلاحات، حزب اعتماد ملی و حزب اعتدال و توسعه. در این انتخابات هفت هزار و ۹۷ نفر داوطلب نمایندگی مجلس بودند که از این میان صلاحیت چهارهزار و ۷۵۵ نفر یعنی ۷۳ درصد مورد تایید شورای نگهبان قرار گرفت. مردم با مشارکت پنجاه‌چند درصدی در این انتخابات حضور پیدا کردند. اگرچه پایتخت‌نشینان رغبت کمتری به حضور در انتخابات داشتند تا جایی که تنها ۱۹ نماینده یعنی غلامعلی حدادعادل، مرتضی آقا‌تهرانی، علی مطهری، احمد توکلی، حسن غفوری‌فرد، محمدرضا باهنر، بیژن نواب‌ووطن، سید شهاب‌الدین صدر، سید علیرضا مرندی، حمیدرضا کاتوزیان، علی عباس پورطهرانی‌فرد، اسماعیل کوثری، سیدرضا اکرمی، غلامرضا مصباحی‌مقدم، فاطمه رهبر، فاطمه آلیا، روح‌الله حسینیان، حسین نجابت و اسدالله بادامچیان در دور اول به مجلس راه یافتند. حضور علی لاریجانی و تغییر ذائقه بهارستانی‌ها از ریاست حدادعادل به ریاست لاریجانی نیز از دیگر تحولات این مجلس بود.

بادامچیان، محمدرضا باهنر، احمد توکلی، حمیدرسایی، روح‌الله حسینیان، فاطمه رهبر، علی اصغر زارعی، علیرضا زاکانی، پرویز سروری، نسرتین سلطان‌خواه، شهاب‌الدین صدر، طیبه صفائی، علی عباسپور، حسن غفوری‌فرد، حسین فدایی، سید علیرضا کاتوزیان، محمد کوشی، مهدی کوچک‌زاده، سید علیرضا مرندی، غلامرضا مصباحی‌مقدم، علی مطهری، الیاس نادران، حسین نجابت، بیژن نواب‌و دیگر کاندیداهای منتخب‌جبهه‌متحد اصولگرایان برای لیست تهران بودند. جالب اینکه علی مطهری از سوی ائتلاف رایحه خوش خدمت یا همان حامیان دولت به جبهه متحد اصولگرایان پیشنهاد شده بود.

مسابقات اقتصادی و معیشتی خواهد بود و احزاب و گروه‌های سیاسی به‌طور خاص نامزدها باید پیش از انتخابات مجلس برنامه عملی خود را برای حل مشکلات به‌صورت قانونمند و مشخص ارائه کنند. اعضای مختلف جبهه متحد اصولگرایان، از جمله علیرضا زاکانی، شهاب‌الدین صدر و علی اصغر زارعی تاکید داشتند گرانی و تورم یک واقعیت است، از این رو جبهه متحد در مجلس هشتم در پی مهار نقدینگی و انضباط مالی است و قصد دارد اجرای قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی را با جدیت دنبال کند. حسین فدایی هم می‌گفت مجلس هشتم باید یک «انقلاب اقتصادی» رقم بزند. از این رو، ایجاد اشتغال، مبارزه با تورم، تامین رفاه و تشکیل مجلسی درد‌آشنا و کارآمد از جمله وعده‌های جبهه متحدین اصولگرایان برای انتخابات مجلس هشتم بود. «پروامکن بشتاب، همت چاره‌ساز است» به‌عنوان شعار انتخاباتی این جریان سیاسی انتخاب شده بود. شعاری که در واقع بی‌تی‌ا شاعر «همپای جلودار» حمید سبزواری بود.

سیدشهاب‌الدین صدر به‌عنوان دبیر اجرایی جبهه متحد اصولگرایان انتخاب شده بود. وی تاکید داشت جبهه متحد بیش از ۹۵ درصد گروه‌های اصولگرا درون خود قرار می‌دهد و تصمیمات آن به اتفاق آرا اتخاذ می‌شود. به گفته او جبهه متحد از مجموع ۲۹۵ کرسی نمایندگی برای بیش از ۲۷۰ نامزد انتخاباتی داشت لیست جبهه متحد اصولگرایان یکی از شاخص‌ترین لیست‌های انتخاباتی در

اوترابی با همراهی آیت‌الله خوشوقت گروه پنج نفره را تشکیل دادند. در واقع این پنج نفر افراد مرضی‌الطرفین از اصولگرایان بودند که برای رسیدن به لیست واحد در جریان اصولگرایی تلاش داشتند و به عبارتی دیگر نقش حکمتی را ایفا می‌کردند. ۶ نفر هم در واقع دو نماینده تام‌الاختیار از هر یک از سه کاندیدای اصولگرایان در نهمین انتخابات ریاست جمهوری (احمدی‌نژاد، لاریجانی و قالیباف) بودند. سه کاندیدایی که به عبارتی طیف‌های مختلف اصولگرایی را نمایندگی می‌کردند. صادق محصولی و وحید مصلحی به نمایندگی از احمدی‌نژادی‌ها، سید شهاب‌الدین صدر و اسدالله بادامچیان به نمایندگی از اصولگرایان سنتی و جبهه‌پیروان خط امام و رهبری، علیرضا زاکانی و حسین فدایی نیز اصولگرایانی را نمایندگی می‌کردند که خود را تحول‌خواه می‌نامیدند. گروه ۵+۶ با عنوان جبهه متحد اصولگرایان فهرست‌نماینندگان منتخبان این گروه در تهران و شهرستان‌ها را مشخص کرد. جامعیت (جامعه‌مدرسین حوزه علمیه قم، جامعه روحانیت مبارز) نیز حمایت خود را از سازوکار انتخاباتی اصولگرایان اعلام کردند. حضور در این فهرست انتخاباتی همان گونه که در تفاهنامه و منشور اصولگرایی تاکید شده، منوط به این بود که کاندیداهای لیست‌های موازی قرار نداشته باشند و از طرف دیگر شرط شده بود که کاندیداهای در صورت قرار گرفتن در لیست جبهه متحد خود را ملزم به انصراف از کاندیداتوری بدانند. اصولگرایان تاکید داشتند گفتمان مسلط و غالب مجلس هشتم،

جبهه‌ای برای اتحاد

ائتلافی به اسم مردم

ائتلاف مردمی اصلاحات نیز که با انتشار اصول ۱۴ گانه منشور انتخاباتی خود به برخی برنامه‌های اصلی این ائتلاف اشاره داشت با انتخاب شعار «همکاری ملی و اصلاحات مردمی برای بهبود زندگی» و نیز تاکید بر «خداواری، اعتدال گرایی و خط امامی بودن» محور برنامه‌های خود را بر شعارهای اقتصادی و رعایت اعتدال و پرهیز از تندروی گذاشته است. فهرست این ائتلاف در تهران به سرلیستی فاطمه کروبی، سخنگوی این ائتلاف منتشر شد. فاطمه کروبی در همایش زودهنگام انتخاباتی که در آذرماه برگزار کرده بودند تاکید داشت که ائتلاف‌شان متشکل از ۱۵ حزب است. اگرچه هیچ‌گاه عنوان این احزاب منتشر نشد. آنها معتقد بودند هر گاه جنبش‌ها فقط در انحصار عده‌ای از نخبگان قرار گیرند به بن‌بست کشانده می‌شود و بر این اساس می‌گفتند مبنای حرکت‌شان مردمی است. محمدرضا راه‌چمنی، رسول منتجب‌نیا، اسماعیل گرمی‌مقدم، مسعود سلطانی‌فر، ابوالفضل شکوری، حزب اعتدال و توسعه هم به سرلیستی سید محمود داعی، مجید انصاری، سیدمحمد میرمحمدی، اسحاق جهانگیری، بهزاد قریاضی، سیدرضا اکرمی، عباسعلی زالی، ابوالفضل حسن‌بیگی، علی عباسپور، سهیلا جلودارزاده، نیره اعظم خوش‌خلق سیمیا، فاطمه کروبی، الهام امین‌زاده، رسول منتجب‌نیا، عادل آذر، مسعود سلطانی‌فر، محمدرضا راه‌چمنی، محمد اشرفی اصفهانی، حسین مظفر، اسماعیل گرمی‌مقدم، وحید محمودی، اسدالله کیان‌ارثی، الیاس جعفری، وحید محمد صدر، عباسعلی زالی، نجفعلی حبیبی، بهزاد قریاضی، الهه راستگو، حسین میرمحمد صادقی، علیرضا محجوب، علی هاشمی‌بهرمانی، علی اکبر سیبویه، امیررضا خادم ازغدی و علی فتح‌الله‌زاده را در لیست ۳۰ نفره خود برای تهران قرار داده بود.

اعتماد ملی و عدم ائتلاف با تندروها

تاکید داشت که «نمی‌توانیم در عرصه سیاسی بد عمل کنیم و انتظار داشته باشیم که اقتصاد خوبی داشته باشیم.» آنها می‌گفتند که اعتماد ملی هم یک برنامه ۴۷ ماده‌ای تنظیم کرده که اگر فهرست پیشنهادی‌اش به مجلس راه پیدا کند آنها را در قالب طرح و مصوبه در مجلس مطرح خواهند کرد. ۴۷ ماده‌ای که ۲۳ ماده آن طرح‌های اقتصادی-اجتماعی است و مابقی سیاسی و فرهنگی است. اگرچه جزئیات بیشتری از آن ارائه نمی‌شد. آنها عزم‌شان برای کسب کرسی‌های بهارستان چنان جزم بود که به صراحت می‌گفتند مجلس هشتم تحت تاثیر حزب اعتماد ملی خواهد بود. کروبی تاکید داشت در صورت پیروزی در رقابت انتخاباتی مجلس، مذاکره با آمریکا و سیاست تنش‌زدایی را به همان شیوه دولت اصلاحات پیگیری خواهند کرد. از سوی دیگر اعتماد ملی شعار «مقابله با تندروی‌ها» را برای خود برگزیده بود. دبیرکل این حزب هم به عنوانی مختلف تاکید داشت با تندروها ائتلاف نخواهد کرد. حزب اعتماد ملی برای ۲۸ استان لیستی مجزا معرفی کرد. لیست ۳۰ نفره این حزب برای تهران با سرلیستی رسول منتجب‌نیا منتشر شد. اسحاق جهانگیری، فاطمه کروبی، مسعود سلطانی‌فر، اسماعیل گرمی‌مقدم، ابوالفضل شکوری، وحید محمودی، ابراهیم صفرزاده، محمد قمی، اسدالله کیان‌ارثی، مجید انصاری، اعظم سقملی، نجمه گودرزی، سید کامیل تقوی‌نژاد، محمدرضا راه‌چمنی، حسن عابدی جعفری، علیرضا رحیمی، رضا طلائی نیک، اختر درخشنده، علیرضا رحیمی، احمد قریب گرگانی، آرش حبیبی، ابراهیم صفرزاده، زهرا مرزبان، عادل آذر، ناصر رستم‌افشار، اعظم تقفی، فهیمه خان محمدرزاه و حسن خلیل‌آبادی از دیگر اعضای این لیست ۳۰ نفره بودند. آنها توسعه اقتصادی را بر توسعه سیاسی در شعارهای خود ترجیح می‌دادند. حزب اعتدال و توسعه هم به سرلیستی سید محمود داعی، مجید انصاری، سیدمحمد میرمحمدی، اسحاق جهانگیری، بهزاد قریاضی، سیدرضا اکرمی، عباسعلی زالی، ابوالفضل حسن‌بیگی، علی عباسپور، سهیلا جلودارزاده، نیره اعظم خوش‌خلق سیمیا، فاطمه کروبی، الهام امین‌زاده، رسول منتجب‌نیا، عادل آذر، مسعود سلطانی‌فر، محمدرضا راه‌چمنی، محمد اشرفی اصفهانی، حسین مظفر، اسماعیل گرمی‌مقدم، وحید محمودی، اسدالله کیان‌ارثی، الیاس جعفری، وحید محمد صدر، عباسعلی زالی، نجفعلی حبیبی، بهزاد قریاضی، الهه راستگو، حسین میرمحمد صادقی، علیرضا محجوب، علی هاشمی‌بهرمانی، علی اکبر سیبویه، امیررضا خادم ازغدی و علی فتح‌الله‌زاده را در لیست ۳۰ نفره خود برای تهران قرار گرفته بود.

یاران خاتمی و همراه شو عزیز!

اصلاح‌طلبان دوم‌خردادی که در انتخابات مجلس هشتم در تلاش بودند با ژست قهر و تحسن و تحریم انتخابات به‌نوعی انتخابات را با دست‌پس‌زده تا دیگر لیست‌های انتخاباتی‌شان را با یا پیش بکشند و پیروزی را به نام خود ثبت کنند، در انتخابات مجلس هشتم به صورت علنی با عنوان ائتلاف

اصلاح‌طلبان و «یاران خاتمی» به عرصه رقابت انتخابات آمدند. اگرچه در این میان همچنان فراموش نکرده بودند حزب اعتماد ملی و مهدی کروبی، از جمله احزاب اصلاح‌طلبی بوده که همیشه ناکامی‌ها را به پای تندروی‌های آنان نوشته است. از این رو فضا میان اصلاح‌طلبان دوم‌خردادی و اعتماد ملی‌ها همچنان تیره‌وتار بود. عبدالواحد موسوی‌لاری، عضو مجمع روحانیون مبارز و وزیر کشور دولت اصلاحات، ریاست ستاد ائتلاف اصلاح‌طلبان و صفدر حسینی هم ریاست کمیته امور مناطق ستاد ائتلاف اصلاح‌طلبان را برعهده گرفته بودند. ائتلاف دوم‌خردادی‌ها ائتلافی بود که به گفته اسحاق جهانگیری، یکی از کاندیداهای شاخص این ائتلاف از ۱۸، ۱۹ حزب اصلاح‌طلب از جمله جبهه مشارکت، حزب کارگزاران، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی تشکیل شده بود. اگرچه اعتماد ملی‌ها در آن جایی نداشتند و وقتی در نشست‌های خبری علت این عدم حضور پرسیده می‌شد، امثال جهانگیری تاکید داشتند افراد مختلف لیست با رای دیگر احزاب انتخاب شدند. اینکه چه کاندیدایی در لیست قرار بگیرد یا نگیرد به رای این گروه‌ها یا احزاب بستگی دارد! عباراتی که نشان می‌داد همچنان اختلافات انتخاباتی ریاست جمهوری سال ۸۴ عیان است. «همراه شو عزیز» شعاری بود که اصلاح‌طلبان در قالب ائتلاف اصلاح‌طلبان یا «یاران خاتمی» در انتخابات مجلس هشتم برای خود برگزیدند. «همراه شو عزیز» در واقع برشی از شعر پرویز مشکاتیان بود که سال ۱۳۵۸ تصنیف آن را محمدرضا شجریان خوانده و در آن سال‌ها شاعر این سروده از نام مستعار «برزین آذر مهر» استفاده کرده بود. آنها می‌گفتند قصدشان این است که دولت را به ریل اصلی اقتصاد بازگردانند. اگرچه مجید انصاری، دیگر کاندیدای شاخص این ائتلاف در نشست‌های خبری در پاسخ به این سوال که آیا اصلاح‌طلبان قصد دارند با ورود به مجلس کارهای اساسی انجام دهند، تاکید داشت: «قرار نیست ما هم مساله‌ای را به صورت اساسی تغییر دهیم.» تغییرات در روند حاکم بر دستگاه دیپلماسی و حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی از دیگر تاکیدات این طیف دوم‌خردادی در تهران را تشکیل می‌دادند.

اصلاح‌طلبان بود. در کنار این شعار اصلی که روی لیست‌های تبلیغاتی منتشر شده بود، «کنترل گرانی و ایجاد رونق اقتصادی»، به‌عنوان شعار اقتصادی، «مقابله با تجر و دفاع از اندیشه‌های امام خمینی (ره)» به‌عنوان شعار فرهنگی و «ارتقای منزلت ایران و کرامت ایرانیان در عرصه بین‌الملل» به‌عنوان شعار سیاست خارجی از سوی این جریان برگزیده شد. انتقادات اسحاق جهانگیری نسبت به سهمیه‌بندی بنزین در دولت احمدی‌نژاد هم از نکات قابل توجه در تبلیغات انتخاباتی اصلاح‌طلبان دوم‌خردادی در انتخابات مجلس هشتم بود. جهانگیری تاکید داشت: «سهمیه‌بندی بنزین یک روش منقرض در دنیا است.» در این میان کریاسنچی، دبیرکل حزب کارگزاران تاکید داشت که حتی اگر اصلاح‌طلبان اقلیتی از کرسی‌ها را نیز کسب کنند، اقلیتی اثرگذار خواهند بود، از این رو به نقش حزب کارگزاران سازندگی در ارائه لیست ۳۰ نفره اصلاح‌طلبان در حوزه انتخابیه تهران تاکید داشت. چرا که به گفته وی کارگزاران معتقد بود ارائه لیست ۳۰ نفره در تهران در ترکیب آرا و انجام یک مبارزه تمام‌عیار سیاسی اثرگذار است و در غیر این صورت اگر به‌طور مثال حتی ۲۵ نفر را هم برای تهران معرفی می‌کردند در واقع از قبل پنج کرسی را به جناح رقیب خود واگذار کرده بودند. از این رو ائتلاف اصلاح‌طلبان برای انتخابات مجلس هشتم از تمام ظرفیت دوم‌خردادی‌ها بهره برد. اگرچه حتی در انتخاب سرلیست نیز با اختلاف نظر مواجه بود. تا پیش از جدی شدن رقابت‌های انتخابات از محمدرضا عارف به‌عنوان سرلیست اصلاح‌طلبان نام برده می‌شد و بعد از آغاز شمارش معکوس، با کتاره گیری عارف، تردیدها برای انتخاب اسحاق جهانگیری یا مجید انصاری به عنوان سرلیست بالا گرفت و در نهایت مجید انصاری به‌عنوان سرلیست انتخاب و اسحاق جهانگیری به‌عنوان دومین نفر در کنار انصاری قرار گرفت. محمد صدر، اسدالله کیان‌ارثی، نجفعلی حبیبی، سید محمود داعی، نرگس کریمی، محمد اشرفی اصفهانی، جواد اطاعت، سید کامیل تقوی‌نژاد، سهیلا جلودارزاده، محمد جمشیدی گوهری، افشین حبیب‌زاده، الیاس حضرتی، حسن خلیل‌آبادی، میراعظم خوش‌خلق سیمیا، علیرضا رحیمی، عباسعلی زالی، ابوالفضل شکوری، حسن عابدی جعفری، سید حبیب جابیلی، بهزاد قریاضی، محمد قمی، طیبه گلپایگانی، علیرضا محجوب، وحید محمودی، سعید مویذر، سید افضل موسوی، فرحناز مینایی‌پور و الهه راستگو دیگر افرادی بودند که لیست ۳۰ نفره ائتلاف اصلاح‌طلبان دوم‌خردادی در تهران را تشکیل می‌دادند.